

4. Els demostratius

Acosta'm **aquest** plat!

Aquell estiu va ploure molt.

Indiquen si el substantiu que acompanyen es troba **a prop** o **lluny** de l'emissor (en l'espai o en el temps).

Formes:

	singular		plural	
proximitat	aquest	aquesta	aquests	aquestes
llunyania	aquell	aquella	aquells	aquelles

5. Els possessius

Afagaré el **teu** cotxe.

Sa mare donarà una conferència.

Assenyalen que hi ha algun tipus de **relació** entre algú i allò que designa el nom: **posseïció** (*el seu cotxe*), **parentiu** (*ta tia*), **pertinença** (*la meva classe*)...

Poden anar **davant** o **darrere** del nom. Si van davant, van acompanyats d'un article: *el teu cotxe*.

Es classifiquen en **tònics** i **àtons**. Aquests últims, actualment, només es fan servir per referir-se a relacions familiars o de parentiu: *ma mare*, *ton pare*, *sa germana*, *mes cosines*..., però també apareixen en refranys i locucions.

Formes dels possessius tònics:

	singular		plural	
	masculí	femení	masculí	femení
un posseïdor	meu	meva	meus	meves
	teu	teva	teus	teves
	seu	seva	seus	seves
diversos posseïdors	nostre	nostra	nostres	nostres
	vostre	vostra	vostres	vostres
	seu (llur)	seva (llur)	seus (llurs)	seves (llurs)

Formes dels possessius àtons:

	singular		plural	
	masculí	femení	masculí	femení
un posseïdor	mon	ma	mos	mes
	ton	ta	tos	tes
	son	sa	sos	ses

ACTIVITATS

3 Subratlla els determinants demostratius i possessius que hi ha en les oracions següents i separa'ls en dos grups.

- a** Avui s'enfronten els dos equips de bàsquet del meu poble.
- b** La meva veïna Anna i sos germans s'han menjat aquells pastissos tan bons que havia fet sa mare.
- c** Hem collit aquestes flors del jardí de la nostra àvia.
- d** Aquesta guitarra és de la nostra professora de música, que viu en aquella casa.
- e** Les seves bicicletes són noves però se'n volen comprar unes altres de millors.
- f** Noia, aquest germà teu és molt pesat, eh?
- g** Ton pare no té nas, ta mare és xata i el teu germà petit té nas de patata. (cançó popular)
- h** Anireu de viatge amb aquells amics vostres?
- i** Aquestes cadires són més cares que aquelles butaques.

4 Fes una llista amb tots els articles, determinants possessius i determinants demostratius que hagi trobat a la activitat 3 i fes-ne una anàlisi, com a l'exemple: **els**: article definit masculí plural.

La prevenció, un valor segur és l'eslògan d'aquesta campanya publicitària. Hi ha cap determinant? De quina classe?

6. Els indefinits

Qualsevol dia l'ensenyaré uns quadres que he pintat

Es refereixen al nom d'una manera **poc concreta**, sense precisar. Presenten formes variables (segons el gènere i/o el nombre) i formes invariables.

Formes variables:

singular		plural	
masculí	femení	masculí	femení
un	una	uns	unes
algun	alguna	alguns	algunes
tot	tota	tots	totes
mateix	mateixa	mateixos	mateixes
cert	certa	certs	certes
altre	altra	altres	
qualsevol		qualssevol	
tal		tals	
		ambdós	ambdues

Formes invariables: *cada, cap, sengles*.

ACTIVITATS

5 Identifica els determinants indefinits que hi ha a les frases següents.

- a El Jordi i el Pep van a la mateixa classe, ambdós juguen a bàsquet i entrenen cada dia.
- b Una altra vegada has arribat tard i encara vols tenir tota la raó.
- c En qualsevol cas, és millor no haver de fer tots els exercicis de cop.
- d Ambdues dones venien de caçar bolets i portaven sengles cistells ben plens.
- e Jo no he dit mai tal cosa!
- f Agafa uns mitjons qualssevol i posa-te'ls amb les mateixes sabates.

6 Inventa't una frase on puguis fer servir els determinants següents.

cada, sengles, ambdues, qualsevol

7 Omple els espais en blanc amb determinants indefinits diferents. No en repeteixis cap!

- a Avui cantarem la ▲ cançó que vam cantar ahir i veurem si ▲ la classe se la sap.
- b Vine ▲ dia, que avui estic molt enfeinat.
- c Anava vestida amb una faldilla ▲ i duia ▲ sabates de retaló.
- d He donat un caramel a ▲ alumne perquè ▲ infant no es quedi sense premi.
- e La Rita i la seva mare han vingut amb ▲ bicicletes.

8 Completa la sèrie.

- a ▲ país / ▲ contrada / **alguns** països / ▲ contrades
- b **cert** individu / ▲ persona / ▲ individus / ▲ persones
- c ▲ llibre / **l'altra** obra / ▲ llibres / ▲ obres
- d ▲ pretext / ▲ excusa / ▲ pretextos / **les mateixes** excuses

7. Els numerals

dos-cents euros   **tercer** calaix   **mitja** taronja   **doble** joc

Indiquen una **quantitat precisa**. Se'n distingeixen quatre classes:

cardinals	un, dos..., deu, vint..., cent, dos-cents...
ordinals	primer/a, segon/a..., desè/ena...
partitius	mitja, dos terços, quart...
multiplicatius	doble, triple, quàdruple...

ACTIVITATS

9 Identifica els determinants numerals que hi ha a les frases següents i organitza'ls segons de quina classe siguin.

- a** El dia vint-i-sis de març vam anar d'excursió per tercera vegada des que vam començar primer d'ESO.
- b** Com que avui és dia deu, ja ha passat un terç del mes.
- c** És la vuitena vegada que et dic que callis. A la novena, te'n vas a la classe de tercer curs.
- d** Si no et recordes de prendre el xarop al matí, no en prenguis una dosi doble a la tarda, que et faria mal!
- e** El llibre m'ha costat divuit euros, però la meua iaia me n'havia donat vint-i-cinc i me'n queden set.
- f** Dos terços del curs, me'ls he passat sense fer res i ara hauré de fer el triple d'esforç si vull aprovar les cinc matèries que em costen més.

10 Completa la sèrie.

- a** el primer dia / la primera vegada / ▲ dies / ▲ vegades
- b** nombre ▲ / quantitat ▲ / nombres **quàdruples** / quantitats ▲
- c** ▲ equip / ▲ plantilla / ▲ equips / **mitges** plantilles
- d** un noi / ▲ noia / **dos** nois / ▲ noies

11 Escribe les quantitats següents amb lletres.

954, 312, 1999, 23, 55, 160, 15, 6008, 3347

12 Escribe amb xifres els numerals ordinals següents.

desè, vint-i-vuitena, tercer, segon, trenta-dosè, cinquena, catorzè, cinquanta-unena, quart

13 Escribe amb lletres aquestes hores, expressant-les amb quarts.

02:15, 11:45, 09:25, 07:30, 12:07, 16:38

això és bàsic!

- El femení de **dos** és **dues**.
- Entre les desenes i les unitats cal escriure guionet, així com també entre les unitats i les centenars. Pots recordar-ho pensant en l'expressió **D-U-C**:
vuitanta-sis mil quatre-centes vint-i-cinc persones
- Els ordinals expressats amb xifres porten **només** l'última lletra al costat:

1r, 2n, 3r, 4t, 5è, 1a, 2a...

triple joc / ració tripla

Tots els **numerals multiplicatius** tenen formes diferents per al masculí i el femení, excepte **doble**. Moltes vegades són substituïts per l'expressió **... vegades més**: *M'he menjat una ració tripla de pastís, però el Jordi s'ha cruspit tres vegades més cireres que jo.*

això és bàsic!

tres quarts i mig de deu

això és bàsic!

molta gana / gaire gana

massa fred / gens de fred

En les oracions negatives cal utilitzar *gaire* i *gens* en comptes de *molt* i *massa*. També s'utilitzen en les oracions interrogatives i condicionals:

- Tens gaire gana?
- Sí, en tinc molta.
- No, no en tinc gaire.
- No, no en tinc gens.
- Si tens gaire gana, et faré una truita.

8. Els quantitatius

Ha vingut **molta** gent, però **menys** actors que l'any passat.

Indiquen una **quantitat imprecisa**. Tenen formes variables i formes invariables.

Formes variables:

singular		plural	
masculí	femení	masculí	femení
molt	molta	molts	moltes
poc	poca	pocs	poques
tant	tanta	tants	tantes
quant	quanta	quants	quantas
gaire		gaires	
bastant		bastants	

Formes invariables: *més*, *menys*, *gens*, *prou*, *força* i *massa*.

9. Els interrogatius i exclamatius

Quina hora és?

Quins cabells més bonics!

Els **interrogatius** s'utilitzen per preguntar per persones o objectes la identitat dels quals es desconeix. Els **exclamatius** serveixen per expressar una emoció (sorpresa, alegria, pena...) en relació amb allò de què es parla. Presenten les mateixes formes: *quin*, *quina*, *quins*, *quines*.

ACTIVITATS

14 Identifica els determinants quantitatius, interrogatius i exclamatius de les oracions.

- a Quina gana! I això que, per dinar, he menjat força escudella i bastants mandonguilles!
- b No tenia gens de son, però me'n vaig anar a dormir d'hora per descansar tantes hores com pogués.
- c Hi havia molta gent i quedaven pocs seients.
- d Em deus força diners i no te'n puc deixar gaires més.
- e Quin pla hi ha? Ens esperem uns quants dies?
- f Per quins set sous no fas el que et dic? Ja no sé quantes vegades t'he dit que et facis el llit!
- g A quin preu són aquestes maduixes? Són barates, que en vol gaires?
- h Tinc bastants diners estalviats i podré passar uns quants dies de vacances a Suïssa.
- i Té tantes pessigolles!

15 Escribe aquestes formes de determinants quantitatius en les oracions, sense repetir-ne cap:

quina, quanta, molt, poques, poc, gaires, tants, prou,
massa, quin, quants, gens

- a ▲ cigarrets fuma al dia? No sap ▲ error comet!
- b Per ▲ vegades que ho facis, no et sortirà bé.
- c Avui el meu equip ha marcat ▲ gols que els altres no hi han pogut fer res.
- d ▲ llàstima que no hagi pogut venir ▲ vegades amb nosaltres!
- e He menjat ▲ mongetes i ara tinc ▲ mal de panxa.
- f Ai, Déu meu senyor, ▲ roba i ▲ sabó!
- g Ja porteu ▲ roba per a tota la setmana?
- h No hi havia ▲ de gent a l'entrada, però a dins estava ple.